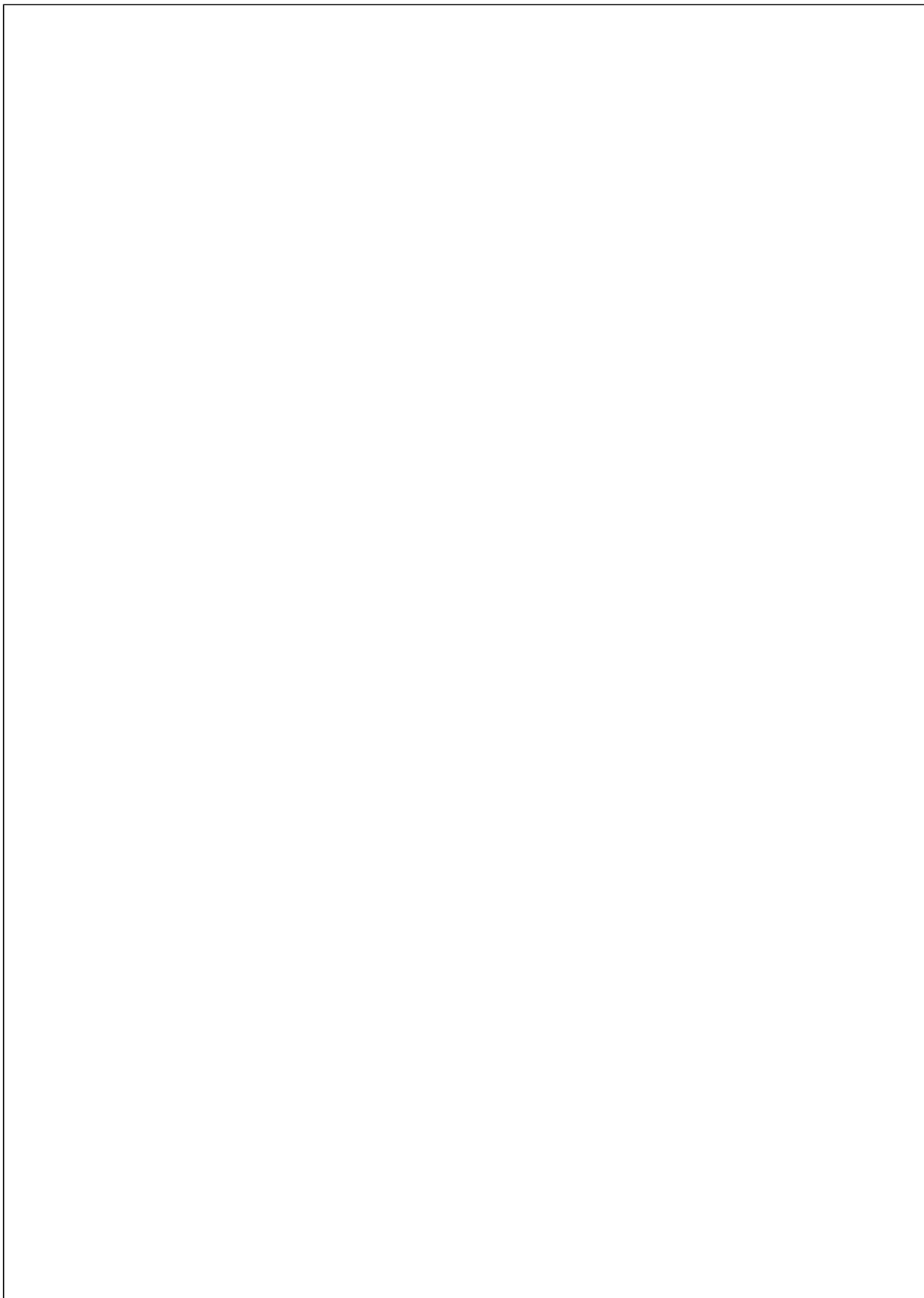

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/188934,Jak-wybuchlo-powstanie-no-to-mialam-powolanie-na-1-sierpnia-z-Wigier-i-stawilam-.html>
02.03.2026, 22:38

„Jak wybuchło powstanie, no to miałam powołanie na 1 sierpnia z »Wigier« i stawiałam się na ulicę Kilińskiego 1”. Premiera notacji Barbary Gancarczyk na portalu opowiedziane.ipn.gov.pl

Jest 13 sierpnia 1944 r. Poza czasem mordów dokonanych przez Niemców w powstańczych szpitalach, po zajęciu przez nich Starego Miasta, to najtragiczniejszy dzień dla obrońców i ludności cywilnej Starówki.

01.08.2023

Barbara jako sanitariuszka pełni służbę przy ul. Kilińskiego 1. Właśnie tam dochodzi do wybuchu zdobytego przez powstańców i wprowadzonego w ulicę niemieckiego pojazdu specjalnego do burzenia barykad, błędnie zwanego przez lata „czołgiem pułapką”. Zginęło ponad 300 osób...

- Staliśmy na balkonie, widzieliśmy, jak ulicą Podwale ten czołg podjeżdża, no to był szalony entuzjazm, wrzawa, więc widziałam ten czołg już z pewnej odległości, jak on jedzie, na nim powiewała flaga biało-czerwona, tam jacyś harcerze siedzieli, no i on jechał Podwalem, dojechał do ulicy Kilińskiego. I nagle zobaczyłam w oczach płomień. To znaczy nie słyszałam zupełnie huku, tylko pokazał mi się taki płomień czerwony, nie wiem, ile on trwał, dwie sekundy, trzy sekundy, no i potem przewróciłam się na kogoś, ktoś się przewrócił na mnie i ja już sądziłam wtedy, że umieram. Po tym wszystkim to była jakaś taka cisza, nic nie było słychać. A potem rozległy się te straszne krzyki rannych ludzi wzywających pomocy. To było okropne. Te matki szukające swoich dzieci, bo jak ten czołg się zatrzymał, to ten tłum walił tam, żeby jak najbliżej być tego, więc tam bardzo dużo ludzi się zebrało, no i nagle ten wybuch...

Z balkonu podmuch eksplozji wrzucił Barbarę przez szerokie drzwi do pokoju. Ludzie leżeli jeden na drugim, ktoś się spod niej wyczołgiwał. Półprzytomna myślała o swojej mamie. Podniosła się na kolana, nic jej nie bolało, ale całą koszulę miała we krwi. Nie wiedziała, czy we własnej czy w czyjejs. Zaczęła szukać koleżanki, która była przy niej na balkonie.

- I wtedy wyskoczyłam na balkon, czy tam Janka nie została. I tam natrafiłam na taki kadłub bez głowy, bez rąk i bez nóg, zabitego człowieka. To zaczęłam tej Janki szukać i jej nie znalazłam, bo ona uciekła schodami na dół, bo z niej zdarło ubranie. Ona została w samej bieliźnie tylko. I czekała tam na tych schodach na dole. Mówiła, że właśnie potem jakoś koledzy tam przyszli, jakieś ubranie, panterkę jej przynieśli, no i tak to było... Wtedy jakoś oprzytomniałam no i widziałam tam od kuchni... nie, od podwórka było okno, to widziałam jak kopią doły i tam w kubelkach przynosili te szczątki ludzkie, i tam wlewali to do tych właśnie dołów. Poszłam do pokoju sanitariuszek, które były tam od podwórka, no i te sanitariuszki opatrywały jakichś rannych, więc tam się włączyłam.

Barbara Gancarczyk jest Warszawianką, majorem rezerwy Wojska Polskiego, inżynierem architektem.

W Powstaniu Warszawskim na Starym Mieście pełniła służbę sanitariuszki harcerskiego batalionu „Wigry” AK. Wraz z Teresą Potulicką (zam. Łatyńską), z pomocą ks. Wacława Karłowicza,

wyniosła

z płonącej katedry św. Jana figurę Chrystusa Cudownego, tzw. Krucyfiks Baryczkowski. Tak został uratowany jeden z najcenniejszych polskich zabytków sztuki sakralnej. Już w trakcie walk Pani Barbara została odznaczona Krzyżem Walecznych, a po wojnie Krzyżem Srebrnym Orderu Virtuti Militari, za bohaterskie pozostanie z rannymi na Starówce po wyjściu wojska.

► [Obejrzyj notację z Barbarą Gancarczyk](#)

W kwietniu tego roku Pani Barbara ukończyła sto lat. Jej wcześniejsze relacje nagrane przez Muzeum Powstania Warszawskiego zostały wykorzystane w wyprodukowanym przez IPN filmie „Wiara’44”.

Premiera na kanale IPNtv 1 sierpnia 2023 r. o godz. 17.00

[Opowiedziane.ipn.gov.pl](https://opowiedziane.ipn.gov.pl) jest narzędziem, które pozwala na zapoznanie się z archiwalnym zasobem IPN w zakresie historii mówionej. Umożliwia spojrzenie w przeszłość oczami świadków, którzy dotyczą najważniejszych zagadnień polskiej historii: II wojna światowa, wywózki Polaków na wschód ZSRS, zbrodnia katyńska, ratowanie Żydów przez Polaków w czasie Holocaustu, rzeź wołyńska, powstanie warszawskie, opozycja w PRL, Solidarność oraz szeregu innych wydarzeń.

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Notacje

Powiązane wiadomości

Film „Wiara ’44”

Pamiętamy o Powstańcach Warszawskich